

KIADÓHIVATAL:
Budapest, Gyöngygyűző-utca 9. sz.
Ide ezimzendő az előfizetési
pénzek, hirdetések és nyilttérek.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — " —
Negyedévre 1 " 50 "

Egyes számok 12 krétt
Az elárusító helyeken kaphatók.

NÉPJOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, VIII., Vas-utca 13. sz.
Ide küldendő a lap szellemi
részét illető minden közlemény.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — " —
Negyedévre 1 " 50 "

Egyes számok 12 krétt
Az elárusító helyeken kaphatók.

Hogy áll a világ.

Itthon a milyen rettenetes hőség jár, épp olyan eszöndes minden. Kinek is volna kedve ilyen kutyra veszejtő időben közügyekben izzadni. Nap nap után telik eredménytelenül, még a kiállítás lármája is elnyugodott, s alig beszél valaki egyébről, mint hogy milyen lesz az aratás.

Politikába vágó dolgot a hétről alig egy-kettőt lehet fölemlíteni. Ilyen mindenekelőtt Trefort közoktatásügyi miniszternek rendelete a magyar nyelv kötelező oktatása tárgyába. Tudvalevőleg az 1868-ki közoktatási s nemzetiségi törvények nagyon esinyjában bántak el a nem magyar alkú lakosokkal s még csak azt sem kívánták meg tőlük, hogy iskoláikban a magyar nyelvet tanítsák. Ezt a hiányt pótolta az 1879-ki törvény, mely elrendelte, hogy minden népiskolai tanítónak tudnia kell magyarul s a magyar nyelv tanítását egy iskolában sem szabad mellőzni. A törvény megvolt, nagy örömmel telt benne mindnyájunknak, csak az az egy baja volt, hogy nem lehetett végrehajtani. A miniszter úgy segített a dolgon, hogy újabb meg újabb határidőket adott a tanítóknak a magyar nyelv megtanulására, a kik ezt a haladékot föl is használták arra, hogy saját édes nyelvükön szídják a magyar zsarnokságot. De hát semmi sincs örök a nap alatt, még a Trefort miniszter úr türelme sem. Elvégre is megszokallta s a napokban kiadta már említett rendelkezését, mely szerint ezentúl komolyan veszi a törvényt, s a mely tanító azt nem tartja meg, annak fel is út, le is út. Ugyanezt meg lehetett volna tenni már néhány év előtt is, s akkor már látnók a törvény üdvös hatását a magyarosodásra, de hát jobb későn, mint soha s mi ez egyszer öszinte elismerésünket fejezzük ki Trefort miniszter urnak.

A másik, a miről meg kell emlékeznünk, a reformátusok konventje, mely a hét folytában tartotta üléseit Budapesten. Két fontos tárgy fölött vitakoztak itt és hoztak határozatokat, melyeknek a reform. egyház körén kívül is megvan a maga érdekük ama szoros kapcsolatnál fogva, melyben a protestáns egyházi autonómia az egész magyar alkotmányról áll. Az egyik kérdés az volt: elfogadják-e a konvent a ref. iskolák részére az államsegélyt, olyan feltételek mellett, melyeket a múlt őszön tartott ülésézésé alkalmával az egyházi autonómiára sérelmeseknek talált. Hosszú elkeseredett vita folyt ez iránt, melyben az el nem fogadás mellett különösen Fejes István zempléni és Köröndy Sándor somogyi esperes harcoltak, végül azonban mégis csak az engedelmessé Szász Károlyék jutottak többségre.

Hasonló sors érte a tiszánimeni superintendensnek azt az indítványát is, hogy a ref. püspököknek és főgondnokoknak ne engedjék meg, hogy a főrendi házban helyet foglaljanak. A vita kétségkívül érdekes volt, bár ezuttal nem magasabb elvi kérdések körül forgott. Azt a kérdést ugyanis: helyese-e az egyház képviseltetése a főrendiházban, a konvent még az őszön igenlőleg oldotta meg s csupán azt kívánta, hogy valamennyi ref. püspök és főgondnok kapjon széklet a főrendiházban. Ez tudvalevőleg nem történt meg s a kérdés csak az volt: illik-e az egyház méltóságához elfogadni a esonkán kapott jogokat. A kompromisszumok szelid lelkű emberei a kérdésben sem akartak a kormányval háborúságot csinálni, s kimondták határozatképen, hogy ha az egészet nem kapták meg, hát beérik a felével is. Legyen nekik az 5 gusztnok szerint.

Az **okkupált tartományokban** is történt egy megemléstésre méltó esemény, t. i. a mostármétkovjezi vasút megnyitása. Ez Hercegovinának első vasútja, s rák nézve azért bír különös jelentőséggel, mert Fiumét s a magyar ten-

gerpartot hozza összeköttetésbe a hercegovócok földjével. A Dunántúl iparosai nagy fontosságú s most már könnyen hozzáférhető piacot találhatnak Hercegovinában, s épp azért helyesen tennék, ha az ottani piaci viszonyokat — legalább a budapesti kiállítás bosnyák pavillonjából — behatóan tanulmányoznák.

A **három császár**, már mint a mi uralkodónk, a német császár és az orosz császár találkozásának híre megint kísért. Ezuttal úgy állítják, valamely osztrák fürdőben fog megtörténni a találkozás, s ezélja lesz, megállapítani azokat a módozatokat, melyek mellett az európai béke fennállása továbbra is biztosítható. Ennek alighanem az a jelentése, hogy az illető udvarokban túlságos soknak találják azt a szabadságot, melyet Európa népei mostan élveznek s e szabadság megszorításán török a fejüket.

Angolországban a kormányválság még mindig nincsen elintézve. Ugyanis a tory-pártnak egy jelentékeny része, melyet majdnem radikálisnak lehetne nevezni, ellentétben áll az idősebbekkel s nevezetesen az eddigi vezérekkel, kiket mindenáron háttérbe akarnak szorítani, s e frondeurök, névszerint Lord Churchill és Hicks-Beach máris

sát és biztosságát illetőleg nyújtott, kötelezi magát: 1. hogy haladéktalanul visszavonja Tonkingból a kínai helyőrségeket; 2. hogy most és jövőben tiszteletben fogja tartani a Fransziaország és a hűei udvar között közvetlenül vagy közvetve kötött szerződéseket.

3. Franciaország viszonzásul a mennyei birodalom kormányának békülékeny magatartásáért és elismerésül Li Hung Csang ő ezczellenciája hazafias bölcsességéért, lemond arról, hogy Kínától hadi kárpótlást kérjen. Viszont Kína megengedi a Tonkinggal szomszédos összes déli határvonalakon a szabad kereskedést Annam és Franciaország között egyrészt és Kína között másrészt.

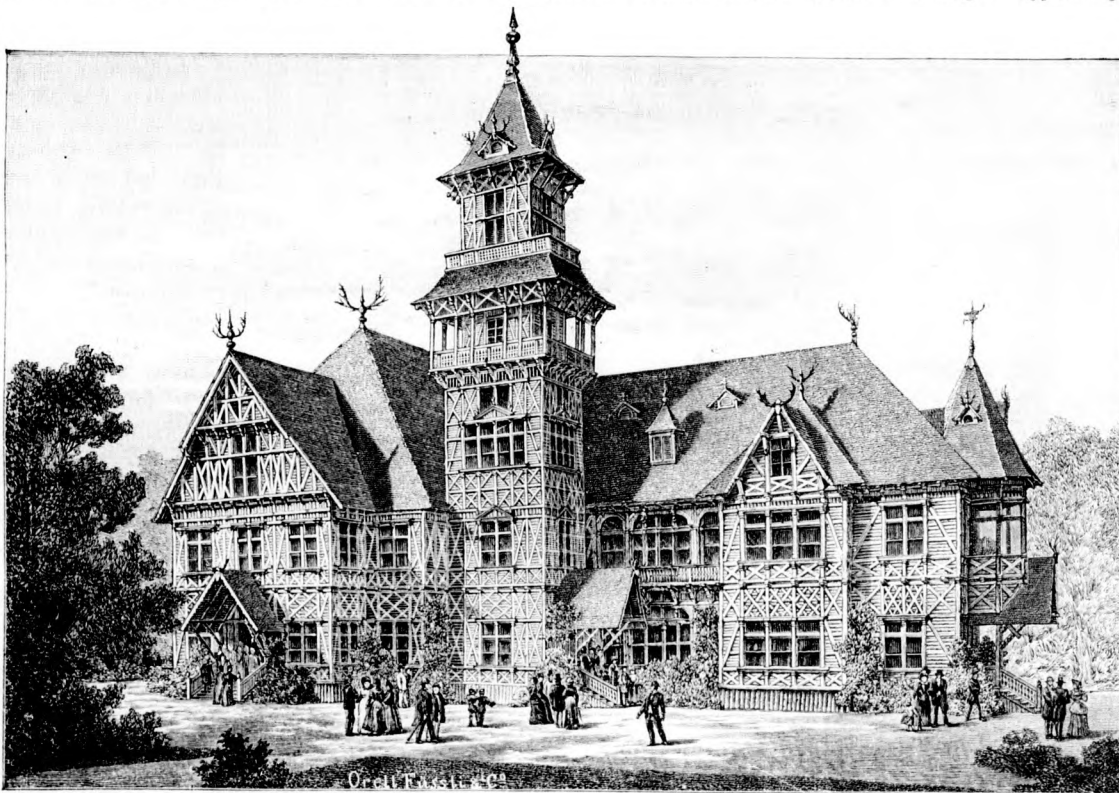
4. A francia kormány kötelezi magát, hogy nem alkalmaz semminemű oly természetű kifejezést, a mely a mennyei birodalom fölényének árt-hatna, annak a végleges szerződésnek a szövegében, melyet Annammal fog megkötöni, és mely meg fogja változtatni a Tonkingra vonatkozólag előbb kötött szerződéseket.

Mihelyt a jelen egyezség alá lesz írva, a két kormány meghatálmazottakat fog kiküldeni, kik három hónap mulva hozzá fognak az ebben az előleges egyezségben foglalt alapokon nyugvó végleges szerződés szerkesztéséhez.

Olaszországban is miniszterválság van készülőben a képviselőház minapi jelenete miatt, melyben Mancini külügyminiszter csaknem olyan kínos szerepet játszott az afrikai politika miatt, mint Ferry a francia képviselőházban a kínai hadjárat következtében, mikor tárczáját le kellett tennie. A esütörtöki római lapok közlése szerint a miniszterium tanácskozást tartott, melyben elhatározta, hogy benyújtja lemondását. Végleges határozatot azonban csak a király elnökléte alatt tartandó minisztertanács után szándékoztak hozni. Egy későbbi távirat jelenti ugyan, hogy a király elnökléte alatt megtartott a tanácskozás, de eredménye még ismeretlen. A Popolo Romano azt írja, hogy a szavazat csak Mancini külügyminiszter személyét illeti és szükségesnek tartja, hogy a kabinet átalakíttassék, de feje Depretis maradjon. A Riforma is azt hiszi, hogy a szavazat csupán Mancinit illeti.

Spanyolországban a cholera pusztításai s az azok által okozott rémület teljesen háttérbe szorították a politikai mozgalmakat. A vész mindenestre oly arányokat öltött, hogy nemcsak Spanyolországban, hanem egész Európában a legnagyobb aggodalmakra ad okot. Annál csodálatosabb, hogy mindeddig, legalább nálunk, semminemű intézkedés nem történt a vész terjedésének megállítására iránt.

Legujabb. Lapunk zárta után vesszük a hírt, hogy az angol kabinet megalakult még pedig következőleg: Miniszterelnök és külügyminiszter: Salisbury; lordkancellár: Hardinge Giffard; a titkos tanács elnöke: Stafford Northcote, ki a pári méltóságra emeltetik; pénzügyminiszter és a kormány képviselője az alsóházban: Hicks-Beach Mihály; belügyminiszter: Cross Rikárd; gyarmatügyi miniszter: Stanley ezredes; hadügyminiszter: Smith; a tengerészeti hivatal első lordja: Hamilton György; India minisztere: Churchill Randolph; Irország kormányzója: Earl of Carnarvon; postaügyi miniszter: Manners János lord. Már csak néhány másodrangú állás vár betöltésre.

Erdészeti pavillon.

olyan nehézségeket támasztottak, melyek kétséssé teszik a konzervatív kabinet megalakíthatását. Mert azt csak ki lehet valahogy eszközölni a többségben levő ellenpárttól, hogy a közelebbi választásokig ne zaklassa s ne törekedjék megbuktatni az új kormányt, de saját pártjának eme töredékét semmi ilyen engedmény nem várható. Az első áldozat a tory-párt alsóházi agg vezére, Sir Stafford Northcote lesz, kit áttesznek a felsőházba, hogy az alsóházban Hicks-Beach foglalhassa el a vezérséget. Churchill pedig megkapja az indiai tárczát. Ennyivel azonban aligha fognak megelégedni, s miként Dilke, Chamberlain és társaik a Gladstone-kabinetben, ők is a bomlasztó anyag szerepét fogják játszani a Salisbury kabinetben. Maga Salisbury a kormányelnökségen kívül a külügyminiszteri tárczát is átveszi.

Viktória királynő, ki már visszatért Balmorallból Windsorba, Gladstone-t visszalépése alkalmából, az országnak tett szolgálatai elismerésül, a grófi méltósággal kinalta meg, de Gladstone nem fogadta el.

A **francia chinai viszály**, mely annyira ideig foglalkoztatta az érdeklődést, immár teljesen be van fejezve s a két kormány meghatálmazottjai Tunison f. hó 11-én alá is írták a béke-szerződést. E szerződés pontjai a következők:

1. Franciaország kötelezi magát, hogy tiszteletben fogja tartani és meg fogja védeni, bármely nemzetű eredő megtámadás ellenében és minden körülmények között Kínának Tonking felé eső déli határát.

2. A mennyei birodalom, megnyugtatta a jó szomszédi viszony biztosítása által, melyeket Franciaország Kína déli határainak épségben tartá-

Előfizetési felhívás!

A második félév közeledésével előfizetésre hívjuk fel a t. közönséget: eddigi t. előfizetőinket pedig különösen felkérjük, hogy lapunkat barátaik s ismerőseik körében terjesztési méltóztassanak.

A napi lapok igen nagy tért hagynak fenn, melyen a heti lapok. — ha helyöket betöltik. — nemcsak hathatósan s eredménynyel működhetnek, de szükségesek is. Hányan vannak ez országban, a kiknek a legolcsóbb napi lapok előfizetési díja is oly összeg, melyet alig, vagy éppen nem nélkülözhetnek; hányan vannak, kiknek idejük sincs arra, hogy a napi lapokat átolvashassák; pedig nemcsak önmaguk érzik a tájékozottság szükségét, de ezt köztekinteteik is parancsolják.

A «Népjog» minden héten nyújt elég tájékoztatást, s e mellett, tekintve díszes kiállítását, s változatos bő tartalmát, a legolcsóbb lap: előfizetési ára egész évre csak **6** frt; félévre **3** frt; negyedévre **1** frt **50** kr.

Kívánatra *mutatvány* számot mindenkinek küldünk.

A „Népjog” kiadóhivatala

Budapest, gyöngyűk-utca 9. sz.

Ott és itt.

Az angol alsóház június 8-án tartott ülésében Gladstone felvetette a bizalmi kérdést s aztán tizenkét szó többséggel kisebbségben maradván, a hatalmas miniszterelnök és társai beadták lemondásukat.

Az angolok türelme tehát véget ért, megelelték azt a politikát, mely Albion tekintélyét fokról-fokra súlyosztotta, napról napra kissebbítette; megelelték azt a politikát, mely örökös hátrálásban nyilvánult, s mely nem hozott csak szegényt s veszteséget a britt uralomra.

Anglia kiábrándult azon mámorból, mely a konzervatív kormány megbuktatása s Gladstonek diadalmas székfoglalása alkalmával józan ítéletét, helyes látását megbénította. De előre látható volt, hogy a tévutra jutott vagy terelt közvélemény reá fog találni a helyes utra, a minthogy oly országokban, mint Anglia, hol a kormány pártját a kormány férfiaihoz nem köti más, mint nézeteik egysege, előbb vagy utóbb de mindenestre reá talál. Ott is támogathatja ugyan a párt a kormányt egyideig tévedéseiben is, de ez csak addig tart, míg a tények logikája az elfoglalt álláspont helytelenségéről a párt tagjait meg nem győzi, a mint ez bekövetkezik, elmaradhatatlanná lesz a kormány bukása.

Az angol liberális minisztérium eme bukása mintegy utal bennünket arra, hogy összehasonlítást tegyünk az itthon s az ott között.

Nekünk is van hatalmas miniszterelnökünk, kit a félrevezetett közvélemény egy időben providenciális férfinak híresztelt, kitől hazája felvirágzásának előmozdítását, óhajai, aspirációi megalapítását várta: tíz év mult el ezóta, a mámor elszórt, nagy többsége az országnak nyilván látja, hogy Tisza Kálmán csak a hátrálásban s a hatalomhoz való görcsös ragaszkodásban nagy, hogy lépten-nyomon megalázza hazáját, nem csak veszteséget de kárhozatot hoz reá; hogy nagy szerencse, miként sem egyiptomi sem afgán kérdésekkel nem kell foglalkoznia, hisz a maroknyi rakoncátlan horvátot vagy még parányibb szászt sem képes becsületre, a magyar korona tiszteletére megtanítani.

Gladstone s Tisza között meglepő a hasonlatosság, de annál nagyobb a különbség Gladstone s Tisza pártja között, s így ámbar a közvélemény tisztában van az iránt, a melyeket fenébb elmondottunk. Tisza Kálmán oly erősen, vagy tán erősebben áll mint valaha. A képviselőházban nagy többséggel rendelkezik, igaz hogy az ígéreteknek meg a bankoknak nagy érdeme van ezen többség előteremtésében, de hát formailag többség az mégis, mely a miniszterelnök

urshékét tán feltétlenül, minden körülmények között támogatja.

Ha e különbség okát keressük, megtaláljuk abban, hogy mint érintettük, Gladstone pártját a népnél találkozására, Tisza pártját pedig az érdekek ugyanazonossága tartja össze s köti hozzá.

Gladstone pártjának nézete megváltoztatott s ezzel bekövetkezhetett a bukás. De Tisza Kálmán többsége mind addig többség marad, bármiként változzék is akár az ő, akár pártjának nézete, míg az érdekeket kielégíteni elég hatalmas lesz.

Tisza Kálmán tehát azon módon, mint Gladstone, meg nem bukhatik soha, ily remény az eddigi tapasztalatok után haszontalan; de azért szintugy esalatköznék a ki hatalmát örökösnek vagy csak hosszantartónak hinné is; minden oda mutat, hogy tul van a tetőponton, mert a kereslet és kínálatnak egymásra ható öröktörvényei már is oly helyzetbe hozták, hogy mesteri taktikájának daczára e helyzetet csak segédeszközeinek bómérvű alkalmazásával uralhatja; oly rendkívüli, oly természet ellenes zsidó-dédelgetése aligha itt nem találja nagy részben legalább magyarázatát. Amde ez eszközök, daczára a zsidóknak, a dolog természeté szerint egyre fogynak, a kegyesség tárháza naponta üresedik: már pedig azon napon, a melyen nyilván valová lesz, hogy Tisza Kálmán nem az a mindenható miniszter többé, ki a mind nagyobb s nagyobb mérvű igényeket kielégíteni képes, azon napon az érdek nem követeli többé az ő hatalmának fentartását, s azon napon a nagy Tisza Kálmán bukott, 4000 frtra redukált exminiszterre lesz...

Vajha a szabadulás ez óráját az ország végkimerülése előtt megérhessük.

SZAPULÓ.

Vár és gyár.

Szép holdvilágos nyári éjjel
Bolyongtam a hegy oldalán,
Langy szellő lengett szanaszéjjel
S szellők illatját szórta rám.
Majd ki a messze rétre szállott
S meglapta a virágokat. —
Még egyszer im orromba vágott
Fojtó füst és pállaka-zag.

Ott álltam a vén vár tövében,
De, ist-nem, mily változás!
Mint az idő megrouta régen,
Im gyár lett a vén kőrákás.
A hol hajdan rablók tanyáztak,
Prédára, vére szomjasok,
Dicsőretdre, ifjú szárad,
Most békés munka lakik ott.

Igaz, hogy oda a költészet,
Nincs már többé romantika,
Rablóval, várral elenyé-zett
A lovagok mész-kora.
De a való most többet ér meg,
Mert munkát s jólétet jelent,
Amaz alom volt, ez az -lé!
Légy üdvöz hat gyár odafent.

Szavam a szellő elsodorta...
De nem... Hisz rá mely hang fele!
Mikéntha egy kísértet szólna,
Mely síri ágyát hagyta el.
„Dicsőretdre a változásnak,
Igaz, — zúgott a síri szó, —
A hol hajdan rablók tanyáztak,
Most palinkát főz a zsidó.

S te munkát, jólétet dicsőretdsz?
Tekints csak a tájon körül,
Nézd meg az istenverte népet,
Nyomorba, bűnbe mint merül,
Hajdan fegyverrel törtek rája,
Egy évben egyszer megeseit,
A zsidó szesze s uzsorája
Most mindennap rabolja meg.

Rablók voltak azok is hajdan,
Kegyetlenek, vérszomjasok:
Zakmányt keresni csapatokban
Kiszálltak, mint adáz sasok.
A sas helyébe jött a kánya,
Mely orvul, titkon fosztogat,
Pusztulás, inség jár nyomába, —
Rabló ez is, csak nem lovag!

Én álltam ott, kővé meredve,
De visszhang kelt minden felől,
Susogva sirt a fenyvesekbe,
Dühögött a sziklák közül.
A környéken fölverte sorra
A városokat, falvakat,
És zúgott minden, mintha forrna:
„Rabló ez is, csak nem lovag!”

Inczédi László.

Miért szegényedünk?

II.

Manapság általánosan hallható a keserű panasz, hogy a magyar öldbirtokos-osztály terhei annyira szaporodnak, miként már nem is tulajdonosa földbirtokának, hanem egyszerű birtalója, haszonbérloje. — Ha valaki e panasz indoklásán kétkednék, kérem: nézze meg a hitel-telekönyvek teherlapjait és ha ez nem volna meggyőző érv előtte, ajánlom figyelembe a hivatalos árverési hirdetéseket s tapasztalni fogja, hogy csak egy év alatt is mennyire rug fel azon birtokosok száma, kik adósságaik folytán birtokaikból kivetkötözve proletárekékká tétettek.

Az adósságesinálás által teremtett türelmetlen helyzetben nemcsak a földbirtokos, hanem a kereskedő, az iparos, sőt még a közhivatalnok is leledzik. Hiába minden szépítgetés; haszntalan a kormány-férfiak elégtel mosolya: azon tényt, a hogy a magyar nemzet alsóbb osztályai a végelgyengülés határához közelednek, eltagadni nem lehet.

Nem boldogul a keresztyén kereskedő, szomorú anyagi helyzettel küzd a keresztyén iparos, mert a kufárkodó szellemű zsidóság minden tért elfoglalt s mindenhova beplántálta a szédelgést.

A zsidó szédelő mig földbirtokok szerzése által a földmivelő osztályt hajtja hatalma alá, más részről szemtelen csalárd üzérkedésével a reális keresztyén iparosokat, kereskedőket buktatja el.

Már első cikkemben reá mutattam, hogy önmagunk is hibásak vagyunk; ismétlem, hogy van bizony nekünk sok hibánk, mely hibákkal a zsidó malmára hajtjuk a vizet. Nagy hiba például bennünk a czim és rangkorság.

Hogy valakit Tekintetes urnak czimeznek, mi haszna lehet abból a zsidónak? kérheti valaki. Közvetlen ugyan nincs, de hogy közvetve a zsidó ezt nagyon is hasznára fordítja, az bizonyos, mert a czimkorság magával hordja a nagyzás átkát is. Nézzünk csak egy ily megtekintetesedett iparost! Külön elfogadó szobát tart vendégek számára; a műhely meg külön épületben van, mintha szégyenlené tisztességes foglalkozását. Vasárnaponként pihenő nap lévén, meg kell látogatni a vendéglőt s baráti körben néhány üveg izletes bort meginni, hiszen a gazdag ebéd után jól esik az. Természetes, hogy ez azután nem szaporítja az erszény tartalmát és legyen bármily munkás, szorgalmas különben, zsidó kézre kerül.

Igy költ erején felül a birtokos, így a hivatalnok, s mindennek hasznát nem látja más, mint a zsidó.

Még csak egy általános, de annál nagyobb horderejű hibánkat akarom megemlíteni, s ez az, hogy beszélünk, tervezzük annyit, hozzáfogunk annyifélehez, hogy három országnak is elég volna, hanem ha tette kerül a sor, akkor nem vagyunk sehol, akkor mi szépen sutra bujünk s ezt mondjuk: „Elég, ha beszéltem, tegyen más!”

E sajnós tulajdonság oka anna, hogy annyi jóra czélzó működés megbénul. E közönyösségen, e mit sem törődésen akad meg oly sok üdvös eszme keresztül-vitele, s e hibánk az, mely fegyvert ad ellenünk a zsidó kezébe, mert az tenni kész mindenütt, a hol hasznát látja.

A zsidó hatalmát csak ugy törhetjük meg teljesen, ha e törekvésekkel karöltve igyekezzünk saját hibáinktól is szabadulni, mert addig hathatós, eredménydus actióra soha sem leszünk képesek s ha valamely váratlan esemény folytán a jó szerencse megszabadítana is a zsidóktól, az elzsidósodott korcsfajú keresztyén állana annak helyére, hogy folytassa amannak vérszopó munkáját.

A nemzet testét emésztő fekély nem pusztul el magától, alkalmas orvosszerről kell gondoskodnunk.

Ébredjünk tehát, s cselekedjünk... Ne heverjen senki tétlenül! A törvény korlátai között igyekezzünk megtörni a zsidóuralmat, tömörüljünk s mindenekelőtt ne csak beszéljünk, hanem tegyünk is már egyszer valamit.

S. P.

HÍREK.

— **Lapunk t. barátait felkérjük, hogy a vidékükön történő eseményekről bennünket értesíteni sziveskedjenek. A figyelmet tehetegünk szerint viszonzni fogjuk.**

— **A herceg-primás** egészségi állapotáról egynemely lap aggasztó híreket tudott regélni. Hiteles helyről vett értesülésünk szerint e hírek merőben valótlanok s a kitünő főpap teljes egészségnek örvend. Kötelességünknek tartjuk ennek közlésével t. olvasóinkat megnyugtanni.

A királyi pár nyaralása. Feldafingból írják e hó 10-ről: Május 23-ika óta mozgalmos élet van pompásan fekvő helységünkben; a magyar királyné, mint az előző években úgy az idén is kíséretével a Strauch szállóba költözött. A feleséges asszonyt mindig ujra, meg ujra vonzza szép vidékünk, hol gyermekkorát, leány éveit élte. A poszenhofeni kastély, melyben a királyné született, Feldafingnak tőzsomszédságában fekszik. A királyné Mária Valéria királykisasszony kíséretében érkezett ide; kíséretében van báró Neposa főudvarmester, Mailáth kisasszony, és Kornis grófnő udvarhölgyek és Feitlik kormánytanácsos. Vele jött továbbá tizennégy szolgál, több kocsis és lovász. Az udvari istállóban négy fogat és tí-

zenkét fő van. A Strauch szálló mintaszerűen berendezett polgári vendéglő, melybe szerényebb turisták is megszoktak szállni. A felső két emeletet, mely mintegy harmincz szobából áll, a királyné bérelte ki, míg a földszint tágas olvasó termei, ebédlő, a gyönyörű kilátást nyújtó veranda, és a szép park mindenkinek rendelkezésére állanak. A királyné a második, Mária Valéria királykisasszony pedig az első emeleten lakik. A királyné minden reggel pontban hat órákor kel fel, és nyolcz órákor több órai sétára indul. A felső asszony eddig, amíg már tizenegy napja van itt még egyszer sem lovagolt ki. A közös ebéd mindennap két órákor van; jobbra egyszerű levelesből, halból, húsából és tésztából áll. Az ebéden rendszerint vesznek: a királyné anyja, az agy Miksa hercegné, Gizella hercegnő férjével, Lipót herceggel (kik szintén a szállóban laknak), és még más rokonok. Hétfő reggel óta a király is itt van; a királyi pár minden reggel elsetál a possenhofeni erdőbe. Délutánonként pont két órákor, mikor Miksa hercegné fogata a szálló elé érkezik Ferencz József király az ajtó elé áll, hogy kezet csókoljon neki, és kíségetse a kocsihoz. A királyi pár és az összes udvari személyzet Thurn és Taxis hercegnek, a királyné öcsésének halála folytán gyászt öltött. Minapában a királyi család számára a gyönyörű B a v a r i a szalongozást berelték ki, melyen stareubergi tón kirándulást tesznek. A királyi család minden este tíz órákor tér nyugalomra. A benső családi élet mindenkire jó hatást tesz; életmódjuk rendkívül egyszerű és fesztelen. Meglátszik a magas vendégeken, hogy szívesen és örömmel töltenek néhány hetet a szép csendes vidéken. A királyi pár biztosságáról bajor és osztrák csendőrök gondoskodnak. A király ma utazott el Feldafingból, a királyné június 23-áig marad ott.

A nagyszobeni kivégzés. A Friedwanger család gyilkosain, Marlin Róbert és Kleeberg Antalot a halálos ítéletet Kozarik hóhér e hó 16-án reggel 7 órákor hajította vegre. Az ítélet szerint előbb Marlint, utána Kleebergét végezték ki. Mindkét elítélt, a válás vigasza által megerősödve, az utolsó pillanatig megőrizte nyugodtságát. A két rablógyilkos kivégzése alig hat percig tartott. A törvényszéki orvos konstátálta, hogy a halál Marlinnál 9, Kleebergnél pedig 13 perc múlva következett be. Mindkét halálra ítélt levelet hagyott hátra, még pedig Kleeberg egy levelet szülei részére, és Marlin kétét anyjának. Marlin Róbert, mielőtt a hóhér a hurkot nyakára vetette, elhaló hangon e szót mondá: «Kegyelem!» Kleeberg Antalnak utolsó szavai ezek voltak: «Jézus Krisztus! Amen!» «Csak gyorsan!» Marlin beletörődött sorsába, de Kleeberg bizonyosra vette hogy kegyelmet kap. Néhány nappal ezelőtt engedelmet kért a törvényszék elnökétől, hogy lyukas fogát plombírozathassa.

Oláh lázadás Aldobolyban. E hó 9-én Aldobolyban egy oláh tenetés után nagy torozás volt a kántor Popovics János vezérlete alatt; a honnan felpálinkázottan a torozók az ottani zsidó boltba mentek, s ott számos más oláhokkal szaporodva, hordóstól kezdték a sört parancsolni, s itták össze-vissza mindenfélét. A szónok a kántor volt, a ki azonnal nyilant kezdett dühös hangon s tajtékzó szájjal a magyarság ellen lázítani; úgy hogy a felbőszített vad tömeg közt egymást érték a magyarok leölésére, kiirtására felbivó kiáltások. Fenyegetésekkel legvitézebbeknek tüntek ki Vaszi János esküdt, és a két Váncsa testvér, ez utóbbiak azzal henczegevé, hogy ok hat magyart letesznek. A vad fenyegetés éppen készült tettegességre fajulni, hogy induljanak s elkezdjék a mérszarlást a jegyzőn, midőn be lépett az oláhok tanyájára a zsidóhoz két derék csendőr s felszólitották a vadul fenekedőket a rögtöni szétoszlásra. Minék aztan érvényt is szerzett a csendőrség. Popovics oláh kántor lázító beszédében le nem írható szavakkal tüzelte a felpálinkázott ficsorokat bosszúra a magyarok ellen, a «kiktől eleget szenvedtek már»; «eljött az ideje — ugymond — hogy véreket vegyük a magyaroknak!» — A vizsgálatot a szolgabíró rögtön megindította. Maga ment ki személyesen Aldobolyba, hol a tetteseket részletesen kihallgatta. Ennek az lett az eredménye, hogy egyelőre Popovics dászkellet letartóztatta, s a sepi-szentgyörgyi járásbíróhoz bekísértette.

Nagy gezeresz volt e hó elején a csikmegyei Salamás községben. — A falubeliek ugyanis észrevették, hogy a zsidó kocsmárosok a pálinkát mindenféle észvesztő, emberirtő szerekkel keverik s többé nem a zsidók, hanem egy becsületes szekely kocsmájába jártak. Lón erre nagy riadalom Izraelben, Berman Leib és Nuchem Serbu kitalálták, hogy a parasztnak azért nem kell a zsidó pálinka, mert valaki felbizgatta őket, hogy abba egy megölt leány húsát beledarabolták. Izrael e két búlése aztan panaszt is tett a gyermek-szt-miklósi szolgabírónál, kérve, hogy jöjjön maga s küldjön csendőröket Salamásra, mert ott kiült az antiszemizmus. A szolgabíró egy csomó állig fegyverzett csendőrral természetesen rögtön kirukkolt és Salamáson mindent a legnagyobb csőndben és rendben talált. Mindamellet roppant szigorúsággal hozzáfogott a vizsgálathoz s kiderült, hogy a salamásiaknak egyéb bűnük nincs, mint hogy a zsidók kutyaszartékát nem akarják meginni. A mai világban az sem lehetetlen, hogy ezért a szörnyű bűnért eleskuják őket s jövőre fővez-

tés terhe alatt kötelesek lesznek pénzüket a zsidó kocsmákba hordani.

— **Kossuth Lajos,** nagy hazánkfia, jövőre hazánktól még távolabb, Nápolyban fogja számkivetési napjait tölteni. Okot erre az szolgálatt, hogy fia, Lajos, az olaszországi vasutigazgatóságnál az eddiginél még magasabb állást foglalván el, Turinből Nápolyba helyeztetett át, s atya fiát — kívül eddig is együtt lakott — követni akarja.

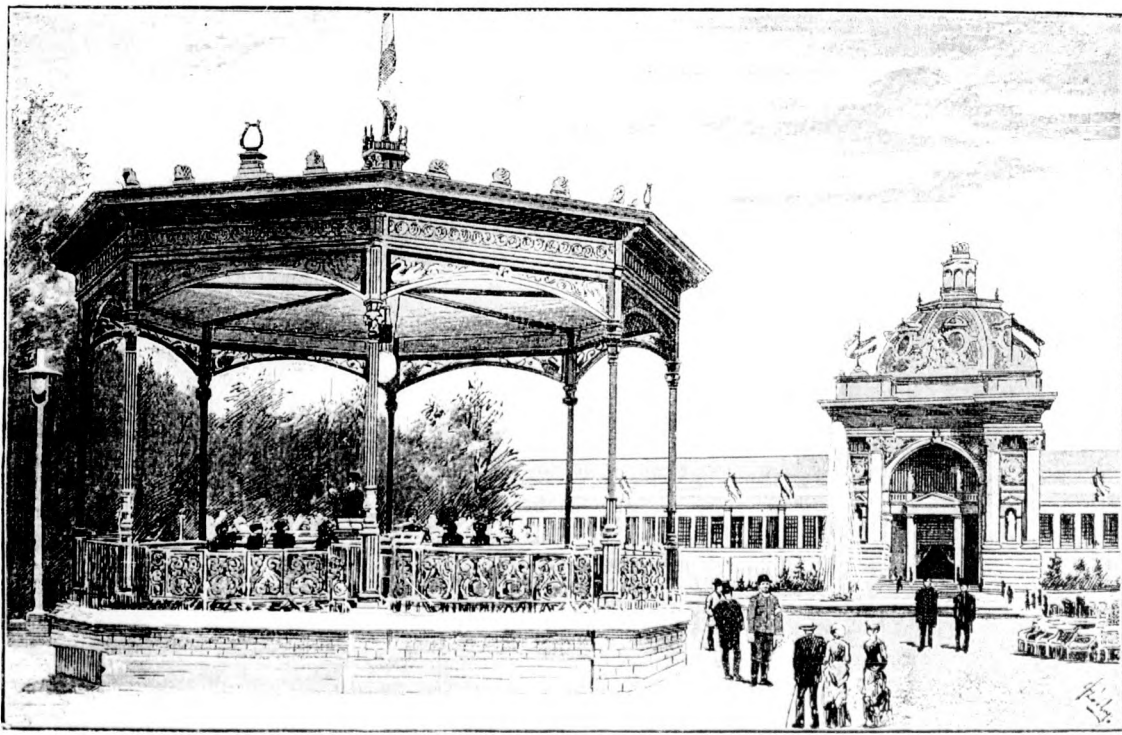
A római ghetto. Ez a legrégebb európai zsidó városrész, már Julius Caesar idejében fennállott, és most egy éve kezdtek meg lerombolását; Róma városának régészeti bizottsága, mely a régiségek kiásásával, és fentartásával van megbízva, erre vonatkozólag a következő javaslatokat terjesztette

A nagymama.

a kormány elé: 1. A ghettonban még meglévő összes régi épületek, mint Jupiter temploma, renováltassanak; 2. a ghetto számára tervezett új utcahálózat úgy állíttassék össze, hogy Marcellus színháza, Balbó császár sírboltja, és Philippus császár portiousai épén az utkeresztésébe essenek; 3. az állam ezeknek az emlékeknek a fentartásához évenként bizonyos összeggel járuljon. A ghetto különben magától érthetően Róma legpiszkosabb, és legegészségtelegebb város része volt.

— **A nőemancipáció kérdése** ép oly nagy lépésekkel halad Angliában, mint a tengeren túl. A praktikus angolok azonban nem elégednek meg a meddő vitaközzással, hanem a kérdést a gyakorlati terepre viszik. Jövő novemberben meg-

Az iparszarnok előtti tér.

ejtendő parlamenti választásoknál, London egyik elővárosában North-Cumberlandben Jaylor Helent léptetik fel a radikálisok. A hölgy nem valami fiatal vonzó szépség ugyan, kinek hatyú nyaka, eper ajkai bárkit is vesírásra buzdíthatnának, hanem egy szemüveges „érett” iskola igazgató, s a „Radical Club of Cumberland” elnöke. Határozottságát, akaraterejét dicsérik különösen. Jelölt-sége, mely egészen komoly, kilátással kecsegtet, miután a munkások mind reá fognak szavazni. Pártja sokat vár tőle s a Radical Club erősen dolgozik mellette. Megválasztása esetén nincs angol törvény, mely őtet a parlamentből kizárná, miután egyetlen szabálya sincs a törvénynek, mely a nők választáshoz való képességét megtagadhatná.

Már pedig Angliában minden szabad, a mit a törvény egyenesen nem tilt.

Az afghán emir háremhölgyei. Az emir Rawal Pindiből hazatérve, hol tudvalevőleg az alkirálylyal találkozott, elfogadó termébe hivatta összes asszonyait, számszerint 86-ot és szétosztotta közöttük az Indiában vásárolt emlékeket: ékszereket és toillette-árgyakat. Az asszonyok az egyik pavillonban menetbe rendezkedtek és így vonultak be az elfogadó terembe. Élükön lépdelt a főeunuch helyettesével együtt; az előbbi vörös, az utóbbi zöld selyembe volt öltözve s mindketten kezükben vitték méltóságuk jelét, az ezüst botot. Utánuk jött 12 fehérbe öltözött eunuch, kiket 40 szintén fehér selyembe öltözött rabnó követett. Az eunuchok által vitt baldachin alatt ment az emir 4 törvényes felesége, kik valamennyien aranykoronát hordtak fejükön; végül a többi asszonyok következtek. A terembe belépve, az asszonyok és eunuchok földre borultak az emir előtt, ki sajátkezűleg osztotta szét az asszonyok közt az ajándékokat; melyek mindenkéhez kis czédula volt erősítve persa nyelven írt sorokkal a megajándékozotthoz. A háremhölgyek valószínűleg meg vannak elégedve az afghán-kérdés illetén megoldásával.

Borzasztó katasztrófának a híre érkezik Mejjikóba, a milyen az elemi csapások gazdag krónikájában pártját ritkítja. Múlt szombaton Lagos városban (Mejjikóban) óriási víztörlésér szállt alá, mely a szomszéd városokban is irtózatoss pusztításokat okozott. — Pueblában, Curenában és Guarajuatóban a víz derült, tiszta estén hirtelen berontott a legélénkebb utcákba és számos házat romba döntött. Kétszáznál több ember a vízbe fult vagy a romok közt halt meg. A sebesültek száma még egyszer akkora Guarajuatóban épén a színi előadás kezdődött, mikor a víz a földszintbe behatolt és az üléseket rohamosan elárasztotta. Borzasztó ijedelem támadt. A nézők csakhamar a kijárók felé tolongtak és itt irtózatoss küzdelmek keletkeztek. Sok férfiú kivont karddal tört magának utat a szabadba, halottak és sebesültek fölött haladva el. A halottak száma itt is száznál több; a színházban még ma is, miután 300 megsérültet biztos helyre szállítottak, 150 súlyosan sérült fekszik és csak most kezdik őket a zugokból, folyosókból és sülyesztökből előszállítani.

A kolera Spanyolországban. Valenciában már mintegy két hónappal ezelőtt híre terjedt, hogy a szomszédos helységeken „gyanus járvány” uralkodik s az odaváló főorvos konstátálta, hogy a betegek mind ázsiai kolerában szenvednek; másfelől azonban palástolni igyezkedtek a bajt, s a kereskedők a forgalom biztosítása érdekében rábírták a lapokat, hogy kerüljék a „kolera” kifejezést. — Se miatt ugy látszott, mintha a valencziai orvosok rosszul ítélték volna meg a betegségét. A kormány elismert tekintélyeket bízott meg azzal a feladattal, hogy bejárják a megfertőzött községeket. A valencziai tartomány déli részében még egyre pusztít a járvány; egyes községekben tömegesen szedi az áldozatokat, míg más közeleli helységeket teljesen megkímél. Burjasotban, melyet Valencia külvárosának lehet tekinteni, 70 embert pusztított el a kolera. A tartomány nyugati részében csak az utolsó napokban lépett föl a járvány. — Madridban a n május 20-dikától június 6-dikáig 30 eset közül 1 halt meg, másnap 8 beteg közül 3. 10-dikén 4 ember betegedett meg Madridban s ezek közül csak 1 hunyt el. Muserosban 190 beteg közül 87 halt meg. A hatóságok megtették a kellő intézkedéseket. A legújabb hírek pláne elremitőleg hangzanak, s kétségtelessé teszik, hogy a szörnyű nyavalya Spanyolországban teljes erővel lépett föl. Jó lesz tehát nekünk is előre megtenni a szükséges intézkedéseket.

A monte-carlói játékbank vége.

Alapos remény van arra, hogy a monte carlói játékbarlang napjai meg vannak számlálva. A Times érdekes levelet tesz közzé erre az ügyre vonatkozólag. Az egyik levelet H. Thompson a monacói játékbarlang ellen alakult nemzetközi társaság elnöke — Schoelcher francia szenátorhoz, a játékbarlang eltörlése végett a francia parlamenthez intézett kérvény tárgyában kiküldött bizottság elnökéhez intézte. A levél így szól: «1885 máj. 18. Uram! Minthogy a monte-carlói játékbarlang ügye ön által nemsokára a francia szenátus elé fog terjesztetni, engedje meg, hogy röviden összegezzem ennek a társulatnak ebben az irányban tett lépéseit, és

hogy pontosan megismertessen ön a monte carlói üzemekkel. — A mozgalom megkezdésekor a társulat elnöke kihallgatáson volt az olasz királynál, és a pápánál. Mind a ketten kijelentették, hogy határozottan ellenzik a monacói nyilvános játékot; a pápa kifejezte azt az óhaját, vajha megszüntetnék a játékbarlangot, a mely oly sok bajnak az okozója. A német kormány Münster gróf által biztosította a társulatot, hogy rokonszenvez a mozgalommal. Az olasz parlamentben Berco interpellál ebben az ügyben, mire Mancini külügyminiszter kijelentette: hogy Olaszország több más hatalommal együtt meg fogja ragadni a kezdeményezést a játékbarlang elnyomására. Ming hetti azt írta a társulat elnökének, hogy «ha Franciaország kezébe akarná venni ennek a nagy kérdésnek a megoldását, ugy nem kétkelkedik hogy Olaszország támogatni fogná

igyekezetében. Az Egyesült-Államok elnöke is azt írja, hogy ő és kormánya rokonszenveznek a mozgalommal. Gladstone a társulat elnökehez intézett levelében ezeket mondja: «Örömmel értesülök arról, hogy a montecarlói játéklarang elnyomására intézett törekvéseiket siker látszik koronázni.» Így tehát Olasz-, Német-, Angolország, az Egyesült-Államok, Európa összes uralkodói, számos kiváló államférfi és az összes közönség egyértelműen a mozgalom mellett nyilatkoztak és valamennyi szem a hatalmas francia nemzet felé irányult, hogy lássa, vajjon nem lehetne-e véget vetni ennek a leirhatatlan nyomornak, melyet lelkiismeretlen emberek bandája tart fenn, bűneit egy tehetetlen herceg védszárnyai alá rejtve ki többre becsüli a bünbarlangból folyó piszkos áradatot annál, mely egyesek és nemzetek közös jólétéből folyik.

A földkerekségen levő vasutak. 1883 végén az egész földön összesen 442,199 kilométer vasút volt, azaz valamivel több mint a földnek körülete tízenegyszer vége és 35,000 kilométerrel több mint a földnek a holdtól való távolsága. Ez a hálózat 70 milliárd forintba került. 1880-tól 1884-ig a vasúthálózat hossza 350,031 kilométerrel 442,199-ra emelkedett. Ebben a szaporodásban az észak-amerikai Egyesült Államok 56,327 kilométerrel szerepelnek. Amerika többi államai ugyancsak az években következő terjedelmű vasutakat építettek: Mexikó 2727, Brazília 2050, Kanada 21,60 km. Az indiai vasutak ez alatt a négy év alatt 2788, az ausztráliaiak 3006 és az afrika 116 aki kilométerrel szaporodtak. Az európai vasutak 18,233 kilométer szaporodást mutatnak fel; ez a szám következőképp oszlik el: Franciaország 4500 kilométer, Németország 2716 km., Ausztria-Magyarország 2263 km., a brit szigetek, Belgium, Németalföld, Luxemburg alig szaporodtak; a brit hálózat csak 1399 km. szaporodást mutat fel. Érdekes ezekkel szemben a százalékos szaporodás megfigyelése. Anglia 5, Belgium 6,3, Németalföld 12,5, Svájc 12, Poroszország 18, az Egyesült Államok 42, Brazília 60, Mexikó 335 százalékkal szaporodott. Az egyes világrészekben a 442,199 kilométer 1883 végén így oszlott el: Európa 182,913 km., Amerika 224,564 km., Ázsia 18,622 km., Afrika 5566 km. és Ausztrália 10,524 km.

Országos kiállítás.

Minden hangnemből elmondható elégszer, mennyire büszkék lehetünk országos kiállításunk eredményére, s ki tagadhatná, hogy az általános öröm e felett teljesen jogosult, annál jogosultabb, mert haladásunk túlnyomó nagy részét csupán önmagunknak köszönjük, sőt minden ellenzékieskedés nélkül elmondhatjuk, haladtunk, dacára a kormány felszeg, hogy ne mondjuk éppen ellenséges, intézkedéseinek.

Hogy a fénynek árnyai vannak s hogy ez árnyak annál sötétebbek, minél világosabb a ragyogó oldal, az természetes s különösen a mi viszonyaink között nem is feltűnő; ha tehát azt tapasztaljuk, hogy a kiállítás egyik-másik részének feltűnő zsidó jellege van, hogy némely részeket a zsidók teljesen monopolizálnak, az a mi viszonyaink között nagyon, de nagyon megérthető, s habár sajnós, habár türelmetlen, mint közállapotaink természetzerű kifolyása, azokkal együtt csak megítélés alá; de midőn azt látjuk, hogy a nemzetgazdaság egy oly hatalmas faktora, mint a kertészet is, nem a fényt, hanem az árnyat növeli, e felett nem szabad napirendre térni.

Midőn kertészeink kiállításáról ez véleményem, nehogy könnyelműség vádjá érjen, szükséges ezzel tüzetesebben foglalkoznom.

Két külön időleges kiállításban s szétszórva a kiállítás területén állandóan mutatták be az ideig kertészeink termékeit, s e bemutatás mind azt igazolja, mind azon meggyőződésre juttat, hogy kertészeink — a szó valódi értelmében — nincsenek; a kik magokat így nevezik, azok nem mások, — egyet-kettőt kivéve, — mint árusok.

Kora tavaszon ott láttuk a pálmákat, azaleákat, páfrányokat s a növények mind azon neveit, melyek a külföldi kertészek árjegyzékeiben mint „plantes d'expositions” szerepelnek, s melyeken csak kissé gyakorlott szem is az első pillanatra észrevette, hogy azokat nem a kiállító gondos keze, hanem tán jobb haza nevelte, s e meggyőződést még inkább növelte az, hogy például Dracénak, Crozmok, melyek gondos helyi ápolást igényelnek, majdnem teljesen hiányoztak, láttunk ugyan Calladiumokat s Glaxiniákat, de hát tudni való, hogy ezek gumóit nem nehéz megszerezni s a legszebben kiállított e nembeli növények még arról sem tesznek tanúságot, vajjon az illető e gumók kényes ártterését érti-e vagy sem?

E nézetem nagyon keveset változtat az, hogy egy pozsonyi kertész valóban kitünően kezelte nyári viola-gyűjteményét mutatott be, mert hát még azt sem tartotta érdemesnek kiintetni, vajjon saját termelésű vagy importált magból tenyésztett-e?

A mostani rózsakiállítás, mert valóban nem más, miután egyéb növény- vagy virágfajokat elenyésző csekély szám képviseli, fenti nézetet csak megerősíti; az egész szemképrázlat, de minden rendszer nélküli összeállítás az azon rózsafajoknak, melyeket több vagy csekélyebb számban, több vagy kevesebb szerencsével sikerült egyik vagy másiknak a kiállítók közül külföldről beszerezni, ezért azután csak kissé szakértőt e kiállítás ki nem elégíthet, annál kevésbé, mert ha valaki a szemképrázlatot keresi, ha csupán a színek különféleségében, a fajok temérdek sokaságában akar gyönyörködni, akkor ott van a Margitsziget, az egy maga oly — élő — kiállítás, mely az időleges kiállítást nagyon, de nagyon háttérbe szorítja. A mit e kiállítástól különösen vártam, az volt, hogy valamelyik kertész majd csak összeállítja jól mivel példányokban azon rózsákat, melyeket a virágkedvelő közönség-

nek tenyésztési érdemes, s kiállításának magyarázatául elmondja tán azt is, hogy egyik-másik fajból mennyit s mily áron hajlandó vagy képes közrebojcsítani, de hát minderről szó sincs; Gillemot, ki magát par excellence „rózsakertész”-nek nevezi, a két Ocker, Szejderhelm, Petz reá se gondoltak erre, megelégtették a gyűjtés sovány dicsőségét; igaz, hogy a fennebb említett nyári viola-gyűjteménynek párja legyen, Migasi Kassáról meglepő szép példányokat küldött; Mühlle pedig Temesvárról, hogy tán a jövőre nyújtson némi biztatást, saját tenyésztésű Coleussal szerénykedik. A nem kertészek kiállítása természetesen egészen más szempont alá esik s Bánfay Simonnak (Bécs), Aigner Ferencnek a nagy-apponyi, kisterenyai, hadas-ladányi uradalmak kertjeinek rózsáiban mindenki gyönyörködhetik. Még az sem feltűnő, hogy Geist úr kertésze Kenderesről egy gyönyörű de elfonyadt — Marechal-Niel-rózsát állított ki, tán azt akarta bizonyítani, hogy a kertész sokszor kártész. Az első kiállításon pedig gr. Zichy Ferenc kertésze állított ki oly acergyűjteményt, mely méltó bámulatot gerjesztett. De hát e kiállítás árnyának is van jótékony fénye; valóban nem Seyderhelm és Szelvár szegfűt értem, melyeknél szebbeket akárhány falusi konyhakertben láttam, hanem bennem legalább ez örömet Komáromi Tivadar, hírdi, baranyamegyei lelkes és Sziráczky, szarvasi evang. tanító urak rózsás Bassahid községnek burgonyakiállítására keltették, melyek nemcsak szakértelmet tüntetnek ki, de örvendetes tanúságot szolgáltatnak, hogy a kertészeti foglalkozás iránt való hajlam mind inkább s teljesebben helyes irányban terjed.

A konyha-kertészet parányi részt foglal el, s ez annál sajnósabb, mert Horm János budapesti kertész, üdült s szabadföldi, szatmári Király Pálné (f. Zsolca) úrhölgy zöldség s egyéb konyhakerti terményei. Légrády spargái, Hajos dömsödi kertészetéből eprek bármely tömeges kiállításban is nevezetes számot tennének.

A kiállítási területen a szőnyeg-kertészet van képviselve, erről azonban, mely ma már inkább mesterség, mint művészet, most nincs szólan; kivételt képez Frommer A. Hermann kiállítása, kinek cimerarái, calceolariái, újabbak pedig petuniái előnyösen tűnnek fel.

Vannak ma is még sokan, kik a virágkereskedés nagy kiterjedésének s jövedelmes volta dacára a kertészet e nemének alárendelt szerepet tulajdonítanak, azok tekintete azután inkább a gyümölcstá tenyésztésére irányul.

Sajnos azonban, hogy ez irányban sem elégíthetnek ki a tapasztaltak. Hiába mutatja be Gábor, az érdiségi véczellér-kepezde igazgatója, tudományát s kiterjedését valóban művészetileg kezelt forma-fáival; hiába állnak ott a kolozsmonostori tanintézetnek kifogástalanul nevelt magas törzsű fái; hiába mutatja az Istvánbeli földművelőiskola néhány példányban a favevelés okserű módját, nem találjuk azt, a mit keresünk, okserű útmutatást arra nézve, vajjon hol, merre, kinél választ-hatja be az erre szoruló nagy közönség facesmete szükségletét, még arról sem ny-riünk tudomást, vajjon létezik-e egyáltalán állami intézet, a honnét legalább községek — bizony pedig az egyesekről is kár nem gondoskodni — olcsó áron kaphatnának nemes fákat, nem találjuk sehol bemutatva az egyes vidékek kipróbált gyümölcstajait, hogy e próbákon okulni lehetne; látunk dekorációt eleget, de annál kevesebb valóságot, s itt az intransigens liberalis gróf Keglevich István előnyösen tűnik ki, ő a valóságot mutatja be örökre elültetett szőlő lugosával, melynek kezelése megtanít arra, hogyan nem kell a szőlőt kezelni, s into példaként ott fityegnek az elszáradt venyigék figyelmeztetve a szemlélőt, nehogy a borszövetkezetek nagymesterének e példáját kövesse.

Kereskedelmi kertészeink közül Petz Armin jelent meg idomított gyümölcstáival, ki a kiállításban teljesen hibátlan alakúakat is választhatott volna, azonban ez nem akkora hibája esemetének, mint a gyanítható gyökérszegénységnek, erre vall legalább azok gyöngye hajtása, a nemes gondozás s máshol alig elérhető bő öntözés dacára. Találkozunk diszfakkal és cserjékkel is itt-ott, ilyeneket mutatott be gr. Nádasdy Ferencz n.-ladányi és gr. Andrássy Géza farsí kertésze, az előbbi fajokban, az utóbbi ritkább példányokban gazdagabb; meglátszik azonban, s ez elég sajnós, hogy mind két kertészet inkább csak tulajdonosának kedvtelésül szolgál, mert arról, vajjon a nagy közönség kaphat-e azokból, mi értesülést sem nyeriünk.

Dicséretes kivételt képez Fehér Sándornak skót rózsá- (Sweet briar, illatos levelű rózsá) kiállítás, a hol megtudjuk, miként tulajdonos ezért nyolcz forintért, — a kiállított példányokból itélve, — elég jutányosan árulja.

Fenyőket — tüleveleket — is látunk itt-ott; Gooser Vitus zombori városi kertész nagy gyűjteménnyel szerepel, az egyes példányok azonban nem kiállításba valók. Szépek, ha nem is oly változatosak fajokban Reichstaller pozsonyi kertész fenyői. — Kitünő példányok, — s valóban meglepő olcsók — Seyderhelm exotikus fajokból kifogástalanul összeállított fenyői; kár azonban, hogy tulajdonos úr valószínűleg maga sem állítja, miként azok budapesti vagy általában hazai kertészetének nevelési lennének.

Lehetetlen tehát gondolkodóba nem esniünk a felett, hogy kertészeti kiállításunk mily nagyon messze hátra maradt a jogos igények mögött; de ha kertészeink belátandják azt, hogy nekik művelni s nem csupán árukat szerezni s tovább adni méltó feladatuk; különösen pedig, ha nagy, gazdag uraink a kertészetet nemcsak passzióból üzetik, hanem azért is, hogy módot adjanak a nagy közönségnek biztos helyről s jutányosabb áron kerti termékek beszerezhetésére, egy újabb kiállításnak a kertészet nem áru, hanem egyik legfényesebb oldala lehet.

Rusticus.

VIDÉK.

Mohács, június 15 én

A katolikus autonómia kérdése fel-felmerül, habár agyon akarják is hallgatni; a mit természetesen kell találni mindaddig, míg Tisza Kálmán vezeti, az az hogy rongálja országunk ügyeit.

Pedig hát hiába hallgatják agyon, a szükség fel-felveti azt minduntalan, s magának a kormányának ténye nem egyszer az, mely erre okul szolgál. Nálunk Mohácson is élénken foglalkoztat minden katolikust e kérdés éppen most, azon esetből, hogy hitközségi költségeink beszerzését illetőleg furcsa helyzetbe jutottunk.

1850-ik évben márczius 3-án létrejött canonica visítató szerint ugyan is, a katolikusok felekezeti járandóságait a város előjárósága kezeli, az előjáróság vetette ki a hitközségi adót, az szedte be s az szolgáltatta ki az illetőknek járandóságukat. Habár ez oly pontatlanul történt, hogy lelkészeink s tanítóink sokszor félvég sem kaptak semmit, s habár elegendő ügy gondolkodtunk, hogy nagyon furcsa, miként hitközségi dolgainkat a felekezeti színezet nélküli, sőt esetleg túlnyomó részben zsidókból is állható előjáróság kezelje, meg voltunk úgy a hogy, a rossz még mindig jobb levén a rosszabbnál. De hát most ez a rosszabb is bekövetkezett. Az előjáróság azon ténye ellen, mely szerint a hitközségi adót behajtani rendelte, többen fellebbeztek, mire Baranya megye közp. bizottsága a városi előjáróság végzését s ennek alapján fogantatott végrehajtást megsemmisítette azon indokból, hogy törvény szerint politikai községre hatásköréhez a hitfelekezeti járandóságok kivetése nem tartozik. Az ügy a városi plébánia-hivatal részéről történt fellebbezés folytán a vallásügyi miniszter elébe került, ki a vármegye közp. bizottságának végzését helyben hagyta. Most tehát ott vagyunk, hogy fizet, a kinek tetszik, s akkor, a mikor tetszik; de miután nem lehet feltenni, hogy Trefort miniszter úr ezzel is a zsidók szekerét akarja tolni, a katolikusok bajait pedig növelni, elmaradhatatlannak kell tartani azt, miként a katolikus autonómia — akkora hátrányunkra — régen szunnyadó ügyét fel akarja ébreszteni.

Mert így függően a kérdés nem maradhat; ha a miniszter nem tartja helyesnek, hogy az előjáróság a hitközségi járandóságokat kezelje, okvetetlen kell valakit vagy valamely testületet erre kijelölnie, mert hogy senki se kezelje, a lelkészek s tanítók járandósága kiszolgáltatásáról senki se gondoskodik, az már mégis csak lehetetlenebb.

S ha a miniszter úr mégis így cselekednék, elépíthetné az összes alapítványi pénzeket pompás cifra iskolák és intézetekbe ott Budapesten, azt még sem hitetné el senkivel, hogy a nép vallásos, valódi nevelésével csak legkissebbet is törődik.

K. J.

A törvényházból.

Stöcker pöre. Stöcker, a német császár udvari papja tudvalevőleg egyik első rangú vezérférfi az antiszemitizmusnak. A zsidók ezért fel is használnak minden alkalmat, hogy a nyelvüket kiölthessék rá. Így nemrégiben a Berlinben megjelenő „Freie Zeitung” szerkesztője azt írta róla, hogy hazudott és hamisan esküdött. Miután kitűnt, hogy a zsidó állítása közönséges zsidóság azaz hunczfutság volt, a törvényszék a redaktert urát 3 heti fogságra s egy esomó pénzbüzságra ítélte. Természetes, hogy a zsidó sajtó telejajgatja a világot e hallatlan barbárság miatt.

Savanyu Józsi ügye. mint egy szombathelyi újság írja, eddig nem remélt kiterjedést nyert. Savanyu egy levele folytán ugyanis még mult vasárnap elfogták a vasvári kanászt és 8 zinkostársát a szomszédos községekből. A kanászt vallatták egyes lopási ügyekben, de Savanyuról szó sem volt; azt azonban megengedték neki, hogy felesége hordja be neki az ételt. Ezt az alkalmat nem használta fel ugyan, de levelet írt feleségének, melyben utasítja, hogy minden vagyonát pénzé tegye és hogy miként viselkedjék; a levelet aztán eszmájában rejtette el. Megmotoztatván, a levelet megtalálták nála, mire aztán társai vallani kezdtek. Vallomásaikból kiderült, hogy Savanyu és társai nagyon sokat tartózkodtak az oszkaí, gersei és talapvágásokban, hol Savanyu széles ismeretsége folytán mindig biztos menedéket találhattak. Vallomásaik alapján indult tovább Kös aljárásbíró pénteken, még kora reggel, a körözött, de minden valószínűség szerint meggyilkolt Nári Janesi holttestének kipuhatolására.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

1886

KÖZGAZDASÁG.

Vetések állása.

A földművelésügyi miniszteriumhoz a vetések állásáról e hét elejéig beérkezett hivatalos jelentésekben esőhiány miatt általános a panasz; a mult hét közepén beállott hűsebb időjárás és esőzések részben legalább segítettek a bajon és így az aratásra való kilátások nem csökkentek, sőt az erdélyi részeket és a felvidék némely megyéit kivéve javultak is. A buza a kalászat kihányta és nagyrészt elvirágzott, a szemképződéshez sok helyt csapadékra lenne szükség. A rozsda csak némely vidéken — kivált a felvidéken — lepte el a buza szárát és kalászeit, de általában véve nem terjed és csakis a levelen észlelhető. A rozs már helyenkint sárgulni kezd és a homokosabb talajban az éréshöz közel áll. A repce kaszálása és behordása folyamatban van, a termés mennyiségre nézve gyenge, minőségre kielégítő. A tavaszi, különösen pedig a zab helyenkint sárgulni kezd és a szárazság következtében nem tud kellően bokrosodni. A tengeri és kapásnövények eddigi fejlődése kielégítő; a tengeri némely megyében a fagy okozta kárt teljesen még nem heverte ki, sárga és alacsony, kapálás ország-szerte folyik. A dohány elég szépen fejlődik és első megmunkálása folyamatban van. A szénatermés nem elegendő, de minőségre nézve igen kitűnő. A nagy legelők sok helyt majd teljesen kiszültek és kopárak. A szőlő részben elvirágzott és általában véve kielégítő szüretet ígér. A gyümölcs helyenkint a forrásig következtében hullani kezd, de általában jó termésre nyújt kilátást. Rovarok által okozott károkról Fejér- és Kolozsmegyéből tesznek jelentést. A házi állatok egészségi állapota általában véve kielégítő.

A diszkert. A ki diszkertet akar magának berendezni, mindenképpel tisztában kell lenni azzal, hogy tulajdonképpen mit kell a diszkert fogalma alatt érteni. Nem minden virágos kert diszkert. Az a kertész, a ki kertjét tömeges virágtenyésztésre használja, nem nevezheti azt diszkertnek, valamint az sem, a ki házi kertjében, bármily közel legyen is az a lakóházhoz, különféle virágokat minden terv nélkül tenyész. Diszkert alatt csak azt a kertet érthetjük, mely valamely ház diszeül szolgál, a mely a látogatóban vagy a mellette elmenőben azt a vágyat ébreszti, hogy minél többször gyönyörködhesse benne vagy bárha neki is ilyen volna. A diszkert föltétele tehát a tökéletes összhang önmagával és a környezettel és hogy ki legyen zárva mindaz, a mi a szemtelmentlenül érheti, a mi nem illik bele az egészbe. Ebből az elvből indulva ki, könnyebben tisztába jövünk az iránt, hogy mi szükséges egy diszkert berendezéséhez.

A mi a diszkert berendezését illeti, arra nézve alig lehet határozott szabályokat felállítani. Négy főtenyészőt mindig tekintetbe kell venni, t. i. a terület nagyságát és fekvését, alakját és a társzát.

Lássunk a diszkert alapításához. Akár magyará, akár kicsinynek akarjuk azt készíteni, útjai, meggyei lehetnek egyenesek vagy görbék, mindig a negatív oldallal kell kezdeni, t. i. azzal, hogy elhárítunk, eltakarunk mindent, a mi a szemre kellemetlenül hat, a mi az összhangot zavarná. Diszkertben vagy közvetlen közelében tehát nem tűrhetünk csupasz melléképületeket vagy istállókat, ablak nélküli magas falakat és sövényeket, annál kevésbé szemétdombot, törmelket stb. A szomszédok épületeit, valamint szükséges épületeinket nem távolíthatjuk ugyan el, de segíthetünk a bajon úgy, hogy elrejtjük, elföldjük azokat; a szemét- és törmelék rakásokat természetesen tisztára elhordatjuk.

Tegyük fel, hogy új ház mellett akarunk diszkertet csinálni, mindenképpel tervre van szükségünk. E célból felmérjük az egész területet, melyet e célra használni akarunk, lerajzoljuk egy ív papírosra s aztán szabadkézzel lerajzoljuk az egyes részeket úgy, a hogy azokat a kertben látni akarjuk s a hogy az adott viszonyoknak megfelelnek. Az első vonalak az ajtóhoz vagy kapuhoz vezető utat jelölik meg hogy gyalog- vagy kocsit-ut lesze, az még most mellékdolog. Ezután az elrejtendő épületek, falak stb.-re fordítjuk figyelmünket, a mennyiben vagy bosquettet tervezünk eléjük, hogy elrejtjük vagy redélyzetet, verandót stb., hogy eltakarjuk. Ekkor azt nézzük, hogy mely oldalról fog a kerr legjobban látszani s e szeint osztjuk be az ágyakat. Kisebb kerteknél, kivált a városokban, a kilátás ritkán jöhet tekintetben, mert ez a magas épületek miatt rendesen lehetetlen. De a hol magas épületek a kilátást nem gátolják, ott sohasem kellene azt a diszkert alapításánál figyelmen kívül hagyni. Ha csak egy ablakból is nyílik kilátás például egy távolabb fekvő hegyre, dombra, erdőre, mezőre, folyóra, sohasem kellene azt fák vagy bokrok által elzárni.

Tervünket ennyire elkészítvén, azt részletezhetjük. mi mellett a területtel nem igen kell takarékoskodnunk, mert a gyakorlatban ugy sem fogjuk a rajzot egészen kivihetni. Így például egy hosszú keskeny földön a kigyós utakat rendesen egészen másképp fogjuk készíteni, mint a hogy a papírosra rajzoltuk.

Megjegyzendő, hogy hosszú és keskeny területek közepére bokor vagy facsoport illik, melyek a hosszúság és szélesség közti aránytalanságot a szemre nézve elviselhetőbbé teszik.

Ezek ama feltételek, melyek nélkül valódi diszkertet gondolni nem lehet s melyek teljesítéséért kis területen is csinos diszkertet teremthetünk magunknak.

Budapesti tőzsde.

Érték-tőzsde.

Hogy az új angol kormány oly nehezen tud megalakulni, az a tőzsdét vajmi kevésbé zavarja. Ebben a rettentő melegben még a börze is megszünik ideges lenni, s csak úgy immel-ámmal, inkább a forma kedvéért, folytatja az üzletet. A forgalom tehát szűk körre terjedt, az irányzat azonban meglehetősen szilárd volt. Az ármozgalmat a következő táblázat teszi szemléltetővé.

	junius 11.	jun. 18.
Magyar aranyár. 4 ¹ / ₂ -os	98.60	99.05
„ papíráradék	93.10	93.—
„ díjsorsjegyek	—	116.75
Tiszai sorsjegyek	—	119.50
Magyar hitelbank	290	288.50
Első magy. ált. biztosító társaság	—	3100.—
Magy. földh. int. zál. lev. 4 ¹ / ₂ %	—	95.25
Osztrák-magyar bank zál. lev. 4 ¹ / ₂ %	—	98.90
Cs. kir. kör. arany	—	5.85
20 frankos arany	—	9.85
Német márká	—	60.90

Gabona-tőzsde.

A mult hét végén volt némi esőzés, mely jótékony hatást gyakorolt a már nagyon megtikkadt tavaszi vetésekre. Ez a két azonban ismét afrikai forróság napokat hozott. A fővárosban, a hol volt nap, mikor d. u. 2 órakor árnyékban 29° R.-t mutatott a hőmérő, az aszfalt-utak felolvadtak s a várost egy forró párákör fogta be, melyben jóformán lehetetlen volt lélekezni. A vidékről is érkeznek a forróság által okozott károk hírei. Így p. o. Debreczenből írják, hogy a híres hortobágyi pusztá teljesen kiszült s a gulyákat, méneket el is hajtották onnan.

A gabona-üzlet főleg e hírek hatása alatt jelentékenyen megszilárdult. Az eladók tartózkodóbbak lettek, a vevők ellenben nagyobb vásárló kedvet mutattak, minek a következtése lett, hogy az árak is emelkedtek. A javulás kiterjedt nemcsak a buzára, hanem különösen a tavaszakra. A lapunk zártkörű való árfolyamokat a következő táblázat tüntet föl.

Buza bányási	74—79 kg.	—
„ tiszavidéki	74—79	8.65—9.40
„ pestvidéki	74—79	8.55—9.30
„ fejmegyei	74—79	8.55—9.30
„ bácskai	74—79	—
„ m. északk.	74—79	8.40—9.—
rozs	70—72	7.—7.20
árpa	60—62	6.30—6.50
„	62—64	—
„	64—66	—
zab	39—41	6.50—6.90
tengeri	75	6.35—6.40
„	73	6.30—6.35
köles	—	—
káposzta-repce	—	—

Marhavásár.

Pozsony, jun. 15. A mai szarvasmarhavásárra 1499 hizott marhát hajtottak fel, köztük 1123 db magyar ökröt, 4 bikát, 14 bivalyt, 184 német ökröt, 17 tehenet, 11 bikát, 144 gácsországi ökröt, 1 tehenet és 1 bikát. Az üzlet élénk volt. Vevők országosan jelentek meg. Az árak a mult hetiekhez képest, a fagygyű árának esése következtében, gyengébbek voltak. Jegyzések: magyar ökör 55—61.50 frt, gácsországi 54—58 frt, német ökör 54—62 frt, kivételkép 65 frt mármásánkint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, jun. 17. Vevők tartózkodók az árak esökkennek. Magyar urasági öreg, nehéz 36—36 forint, fiatal nehéz 37—38¹/₂ forint, fiatal, közép 38—39 forint, könnyű 40—41 forint. — Szedett nehéz 35¹/₂—36 forint, közép 38—39 forint, könnyű 39—40 forint. — Romániai átmeneti, bakonyi nehéz — forint, átmeneti közép — forint, átmeneti könnyű — forint, eredeti nehéz — forint, átmeneti közép — forint. — Szerbiai nehéz 37—38 forint, közép 37—38 forint, könnyű 37—38 forint. — Hízó 1 éves élőszulyban 25—30 forint, hízó két éves élőszulyban 4¹/₂—5 forint, 1 éves hízó a vasútról mázsálva —. — Az árak hizalt sertéseknél páronként 45 kilós és 4¹/₂ levonással kilogrammonként értendők. Makkos sertés, élőszulyban 4¹/₂-os levonással —. — forint. — Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmenetiek adattak t. vevőn páronként 3 aranyban vám fejében megtérítettek.

Pozsony, jun. 1. A mai szarvasmarhavásárra 1695 drb hizott marhát hajtottak föl és pedig 1025 drb magyar ökröt, 3 drb bikát, 3 bivalyt, 270 drb gácsországi ökröt, 8 bikát, 361 drb német ökröt, 14 bikát és 9 tehenet. A vásár élénk volt. Árak magyar ökör 55—63¹/₂, gácsországi 53—60 frt, német származású ökör 57—63 métermásánkint.

KÜLÖNFÉLÉK.

A falu jegyzője beszél Itzikához, hogy ellássa magát dragaderos szivarokkal, a zsidó újság után tudakozódik; — „Van biz újság, még pedig nagy”, szól a jegyző. „Rothschild megveszi Palestinát, s felállítja a Zsidóországot; kizsákolójék maga is Itzik, ott lesz ám még csak jó dolog.” — „Már miért kizsákolódna? thalan a jhgyzó ohr is anthisemithó lett, mbiéit bizhatja enghemet?” — „Hát csak azért, mert ott majd minden hivatalnok zsidó lesz.” — „Nhi, mhit teszi az, hát a fhöldesohr?” — „Az is.” — „Hát a pharaszt? kérdi tovább a zsidó fülét vakarva. — „Az is.” — „No hát akkhor össe a menykhó azthat az orszhághot, mhinek nhekem a legjobb olló, ha nines birka, mlyikéket megnyirhabak.”

Néhány sor a történelemből. Mint mindenki tudja, Mohammednek városából, Mekkából, menekülni kellett, mert a bálványimádók ellenében az egy istent hirdette. Követőivel Medinában talált menedéket, s itt kötelező törvényeket alkotván, védelme alá vette a zsidókat is, megengedvén, hogy az istent magok módja szerint tiszteljék s tiltván, hogy bántások legyen valakitől. Jó tettét a zsidók szépen vissza is akarták fizetni; midőn t. i. 627-ben ellenfelei a mekkai koreisíták megtámadták, a zsidók ezekkel szövetségbe, s jöltevőjüket ki akarták ellen-segíneik szolgáltatni. De Mahommed megtudta gonosz szándékukat s egy perzsa harcos tanácsára a várost erősen körül sánczoltatta. Látván az ellenség, hogy a medinaiakat nyílt csatára nem kényszerítheti, eltávozott. Mahommed azonban sokkal nagyobb államböles volt, minthogy ne tudta volna, miként békességre csak ugy lesz, ha a zsidókkal alaposan leszámol, meg is tette; fíteletet mondott, hogy a férfiak megölessenek, az asszonyok s gyermekek pedig rabszolgaként eladassanak. A próféta maga ásatott mély árkokat a piac közepén s ebbe hányták a felkonczolt zsidókat, mintegy hatszázat. Álig mulott el azonban huszonnégy év s ugyanazon próféta követői vezérének udvari zsidója négy milliókat nyert azon árukon, melyeket a harcosok ellenségeiktől zsákmányoltak; sőt ha ezen udvari zsidó nem kapott nemes levelet s rendjeleket, csak azért történt bizonyára, mert ily kitüntetés akkora még szokásban nem volt. Mennyire igaz volt a ki először állította azt, hogy a zsidó mindenkor, minden körülmények között csak — zsidó.

Hivatalos irály. Tavaszzal az erdők kezelésére vonatkozó rendeletet ad ki a miniszter, a z on év őszén körutat tesz, hogy meggyőződést szerezzen rendeletének miként történt fogatatosításáról. Az erdő tanácsos fogadja kötele-ségű alázatos tisztelettel, s a száza dos tölgyekre mutatva ekként kezdi beszédét: „Excellenciád kegyes rende-lete, már is nagyszerű gyümölcsöt termelt!”

Boldoggá tette: Báró A. Nagyon örülök, kedves barátom, nagy napom van ma, boldoggá tettem egy hölgyet! „Hogyan mi által?” Báró A. „Gondold csak, össze akariak házassítani egy kedves, szeretetre méltó fiatal hölgygel de én meg tagadtam, hogy nőül vegyem!”

Időszerű. Koldus: „Kérem az urat, ajándékozzon egy pár csizmát, elveszem ám, ha nem lesz is egészen új!”

IRODALOM.

Megjelent „Magyarország Helységnevtára tekintettel a közigazgatási, népességi és hitfelekezeti viszonyokra”, szerkesztette Dvorszák János. A „Havi Füzetek” kiadóhivatalának tulajdona, Budapest II. Donáti-utca 3-ik szám. Ára 5 forint. Magyarország közigazgatási beosztása a községek, megyék és járásek szerint, betűsoros elősorolása a közzájuk tartozó puszták, telepek stb. pontos jelzésével, a helyneveknek a rómaiak idejétől a mai napig mindenféle okiratokban, egyházi névtárakban s a nép nyelvén használt különféle nyelvi elnevezése, majd a lélekszám jelzése hitfelekezetek szerint, kimutatva egyúttal minő anyaelegyház és egyházi hatósághoz van beosztva az illető község, képezi tárgyát a közel ötvenégy sűrűn nyomtatott ivre, 852 oldalra terjedő műnek. — Eddig a közigazgatási szótárak nélkülöztek a hitfelekezeti beosztások jelzését, a hitfelekezeti névkönyvek pedig jobbadán csak az ország kisebb területére s legfőlebb egyes hitfelekezeteire vonatkoztak a közigazgatási beosztás jelzése nélkül, midőn a kiadóhivatal e munkával gazdagította irodalmunkat, kézikönyvet adott a lelkeskedő papságnak, hogy a kormány abbéli rendeleteinek, miszerint a körében előforduló minden egyes oly esetről, mely más hitközséget vagy más felekezetet érint, az illető hivatalnál jelentést tegyen, megfelelőhessen, más részről a politikai közigazgatás közegeinek forrásul szolgál e mű, az ország hitfelekezeti viszonyainak megismerésére a közigazgatásnál szükséges hitfelekezeti adatok feltalálására. De a nagy közönségre is nagy hasznossal van e munka, mely egyrészt felüléi hazánk összes felekezeti viszonyait; más részről az annyira megváltozott politikai beosztásnak legújabb képét adván, helyes ismeretet nyújt az ország összes társadalmi beosztásáról. — A borítékban a kiadóhivatal értesít, hogy e munkában előforduló összes helynevekről — van vagy nyolczvanezer — külön tárgymutatót is ad a közlekedési adatok jelzésével, mi által könnyítve lesz az amugy is nagy pontossággal szerkesztett munka kezelése.

Táborszky és Parsch műkereskedése, tekintetbe véve azon körülményt, hogy alkalmi zeneszerzemények ritkán részesülnek általános tetszésben, egy díszes czimboritékot adott ki, melynek használatánál minden tetszés szerinti zenemű budapesti országos kiállítási emlékké változtatható át. Az előlapon van a királyi pavillon; továbbá izléses aranyornamtu, arabeszkekkel gazdagon díszített oldalszegélyen ö Felsőegének a királynak, ö Fenségének a koronahercegnek, Matlekovits Sándor és gróf Zichy Jenő kiállítási elnökök sikerült arczképei. A hátlapon a zenészeti pavillon, a műcsarnok, a magy. kir. operaház, a népszínház és a kiállítási igazgatósági épület képei vannak. A belső oldalakon az iparcsarnok főképe látható. A czimboriték Ullmann J. könyvnyomdájában, Budapesten készült. Ára 30 kr.

Rözsavölgyi és Társa udvari zeneműkereskedésében megjelent a kapható: Buzavirág, Deréki Antal népszimtművének összes dalai, szerző Serly Alajos, ára 1 frt 20 kr. — Ünnepi megnyitó az 1885. évi orsz. kiállítás alkalmára. Zouvorára szerző Sipos Antal. Ára 1 frt 20 kr.

T A R C Z A.

A VAKAND.

— REGÉNY, IRTA: MARGITAY DEZSŐ. —

(Folytatás.)

A kékszemű hölgy férje jószívű sajnálkozással tekintett az olasz arczára, melyen a még mindig ott derengő mosoly komoly gondolatoknak szolgált köpenyül.

Társai szintén követték a kövér férj példáját s Admiralli érezni volt kénytelen, hogy e férfiak, kik Szomorot közelebbről ismerték, őt már előre is halottnak tekintik.

Magatartása elveszté kihívó jellegét s hogy a néma sajnálkozók s talán saját gondolati elől is meneküljön; azon pont felé sietett, hol a nők, mit sem sejtve a csak most lefolyt jelenetről, szemtanúi voltak a versenylövésnek.

Végre eldőrdült az utolsó lövés is; a bokrok és lombok árnyai lassanként sötétülni kezdtek; a láthatár szélén lebegő nap rézsut eső sugarai már csak a magasabb fateteket világíták meg.

Az ég nyugatfelé mintha egy nagy, simított aczél paleta lenne, melyhez a festő óriási eseteit hozzá törölve, szeszélyes vonalakkal, habzó forlatokkal és apróbb festékfoltokkal mázolta volna be, — a szivárvány minden színeit képviselő felhő foszlányokkal volt borítva; lentebb pedig a láthatárnál e foszlányok lángszínből ragyogva, egy izzó sziklás vidéket mutattak, mely szüntelen változó panorámát látatva, lángfolyamaival és izzó szikláival lassanként kihűlni látszott.

Nyugat elhalványulásával fokozatosan, keletről egy szelíd, sápadt fény kezdett derengeni, ezüstös fátyolt vetve az előtte emelkedő hegyek tetejére.

A nappal lankasztó melegét az est hűvössége váltá föl; a légürben vándormadarak vonultak délfelé s a mind inkább beálló csöndben hallani lehetett a lombok és füvek közé rejtett rovarvilág halk, álmothozó zümmögését.

A társaság már elvonult a bokrok közül; a mulatók nesztét a Szomor kastélya előtt elterülő tó körül lehetett hallani, hol a partok közelében Izidor gondoskodása következtében néhány pokróccsal kibélelt sajka várt a mulatni vágyó emberek elfogadására.

Minden sajkában több fáklya égett s a különben mozdulatlan víz tükörén, mely élénken verte vissza a fáklyák reá eső sugarait, itt-ott látni lehetett, a mint a hideg elem lakói fölveték magukat, hogy megbámulják azon fényes tüneményt, mely látidegeiket még a mélység fenekén is csiklandani kezdé.

A ragyogó tó, szikrázni látszó, el-el tűnő hüllőivel s a haragos zöldszínt mutató bokrok közül lomhán kiemelkedő füstgomolyok a hold ezüst fényétől áttörve; végre a kettős fény mellett mozgó emberalakok oly phantastikus kinézést kölcsönöztek a jelenetnek, mintha a mithologiai félistenek jöttek volna össze a vidéken, hogy már csak poetai leírásban ösmert orgiáik egyikét üljk meg.

Még senki sem szállott be a sajkába; az est elragadó volt; a hold, mint egy óriási lámpagolyó hinté szét világát; a nyírbokrok szerelmesekként suttoztak egymás között, mintegy fölbátorítani akarva az embert, hogy ő is hasonlóul cselekedjék.

Szomor egy dús lomboatú fűzhöz támaszkodva, mellén összefont karokkal nézte a vígadókat, kiket ő hold és fáklyák fényénél jól kivehetett, de kik őt a lefüggő ágaktól nem láthatták.

Merengéséből egy gyöngéd kéz érintése költé föl.

Fejét hátra fordítva, Annát pillantá meg maga előtt.

Ugy tetszett előtte, mintha remegne s mintha arczát szokatlan halványaság borítaná.

Lehet azonban, hogy mindez pusztán optikai csalódás volt, melyet a hold bágyadt fénye okozott.

— Bocsanat, hogy gondolataiban háborgatom! — kezdé elfogult hangon, mintha sebesen és megszűröl jöve, csak nehezen tudna lélekzethez jutni: — de azt hiszem, hogy kötelességet teljesítek, midőn önt itt fölkeresem.

Szomor előtt oly idegennek tetszett e hang, mintha sohasem hallotta volna azt.

— Szolgálatára lehetnék tán valamiben? — kérde kis szünet után.

— Oh, istenem! mint remegek; ha megpillantanának e lombok alatt... önnel egyedül... —

— Engedje, hogy a parthoz vezethessem.

— Nem, nem! Egyedül akarok vele beszélni s úgy, hogy arról még csak sejtelve se legyen senkinek.

Szomor melegülni érzé kebelét; kezdte fölösmerni azt a hangot, mely néhány nap előtt oly kedves volt neki.

Karját kinyújtá, hogy megfogja a leány kezét, de ez visszavonta azt, miközben szagatott hangon suttozá:

— Gyorsan kell végeznem... néhány perc múlva megkezdődik a beszállás a sajkába s én nem maradhatok el társnóim közül... Önnel ma komoly szaváltása volt Admirallival?

— Nem épen valami komoly.

— Hasztalan tagadja; én mindent tudok. — Önök veredni szándékoznak és pedig pisztolyra.

— S ha úgy volna?

— Jöttem, hogy ígéretét kinyerjem, miszerint a párbajtól visszavonul.

— Én?

— Igen; ígérje meg ezt nekem.

— Az lehetetlenség! Egy férfi, ki az én helyzetemben visszavonulva, megbecstelentettnak tekintnék.

— Ígérje meg, esedezem! — s piczi kezeit összetéve, úgy állott ott, mintha saját életeért könyörögne. — Ígérje meg, hogy Admirallival semmiféle párbajt nem fog vívni.

— De mondom, hogy az lehetetlen. Ő volt a sértő s ennél fogva egyedül ő az kettőnk közül, ki a kibékülés végett lépéseket tehet.

— Ő nem fogja azt tenni; de ön, — önnek nem szabad megvívnia Admirallival. Ígérje meg kérem mindenre, a mi szent előtté; adja szavát s én ezért hálás leszek iránta síromig.

Szomor hosszú, fájdalmas tekintetet vetett az esedező leány arczára; valószínűleg azt hitte, hogy álmodik, mert kétszer-háromszor végig simítá nyílt homlokát jobbjával s aztán ismét reá tekintett a könyörgő bájos arczra.

Később felvillantak szemei: ajkai körül lassanként megjelent a keserű gúnymosoly, aztán ismét keresztbe fonva mellén karjait, éles hangon kérdezé:

— Tehát nagyon óhajtja, hogy e párbajtól visszavonuljak?

Anna nem válaszolt, csak összekulesolt kezeit emelte fel.

— Ez csak egy módon történhetik meg!

— És mily mód az?

— Azt nem mondhatom meg előre... majd megtudja!

Anna kémlő tekintettel vizsgálta Szomor arczát, mely közönyös akart lenni; de nem jól sikerült a mutató, mert közönyös helyett keserű és szrehányó volt.

Lent a park mellett a sajkába szállás megkezdődött.

— Mondja meg nekem a módot!

— Nem, azt nem szabad még e pillanatban ismernie; de mondja még egyszer, hogy akarja visszavonulásonat s becület szavamat adom, hogy köztem s Admiralli között a párbaj nem fog megtörténni.

A part mellett levők Anna nevét hangoztatták.

— Oh, istenem, már hívnak, mit tegyek?... Nem! — Azt sejttem, hogy az említett mód áldozatába kerülne, s én nem kívánok áldozatot; de... Ismét nevémet említik... Távollétem feltűnést okozott!... Nem, nem; én nem akarok öntől áldozatot, érti? Semmi áldozatot!

Igy szólva, egy lépést tett, mintha távozni akarna, de csakhamar ismét visszafordulva, nyomatékkal suttozá:

— Nem kértem öntől semmit... semmit! — Érti? — Áldozatot nem akarok!

S aztán nesztelenül, mint valamely mozgó tükör által odavetett fénykaraj, sikamlott át a bokrok között; futva közeledett a part felé, hol már-már föltűnést okozott váratlan kimaradása.

XIII.

Fegyvernügvas alatt.

Kristoff úr a jövő és az azután következő napon akadályozva lett szándékában, mely szerint az állatsereglet tulajdonosnőjét Eperjesen meglátogatni akarta.

Kissé nyugtalanodott is e késelem miatt; de lehetetlen volt csak egyetlen órát is elszakítania állása parancsolta kötelemétől.

Jobbat nem tehetvén, Aesopus rókájaként — a magasán függő szőlőfürttel szemben, — az önyugtató eszközéhez folyamodott.

— Nincs veszve semmi, — mondá magában.

— Signora Vinetti alkalmasint még pár hóig Eperjesen fog mulatni; s így mindenesetre lesz alkalmam vele találkozni.

A második nap estvéjén fülelhez is eljutott a hír, mely szerint Szomor és Admiralli között párbaj fog történni.

A dolognak e fordulata meglepte a kis jogigazgatót; szemlelét homloka közepére rántá s oly mély gondolatokba merülve lépdéglét szobájában föl és alá, hogy még szokásos dorombolászertű monológjáról is megfedkedzett.

Később kalapját és botját kereste elő s azon urakhoz sietett, kik a párbajnál, mint segédek voltak szereplendők.

A négy úr a kastély egyik kis termében együtt ült s azon voltak, hogy a viadal föltételeit mielőbb megállapítsák.

Kristoff úr megjelenése kissé zavarta őket, de Izidor, ki Admiralli által lett segédül fölkérve, gyorsan túl akarva tenni az alkalmatlan látogatón, udvariasan ment a rövid úr elé és nyájasan kérdé tőle:

— Talán szolgálatára lehetünk valamivel, kedves jogigazgató úr?

— Ússe kő az önök szolgálatát, méltóságos

uram! Én részemről nem instálok belőle. Tisztelem én az olyan szolgálatot, a milyenen most is török fejöket; azonban nekem még nem ment el az eszem, hogy, mintha csak szarka fia lennék, lelővessem magamat.

— De kérem, jogigazgató úr...

— No már engem ugyan hasztalan kér. Én sem emberfaló karakcsik, sem pedig kannibál nem vagyok. Én nem szomjuhozom senki vérért; én békés keresztény és jogász vagyok, ki nemcsak azt tudom, hogy a tizparancsolat egyik pontja így szól: — ne öl! hanem azt is megtanultam, hogy a gyilkosok hazai törvényeink szerint, jelesül pedig...

— De hát ki beszél itt gyilkosságról? Ön csalódik...

— Oh igen, csalódnám, ha jámbor arczkifejezésöknek hitelt adnék; de én jól tudom: mit jelent ez összejövetel? Önök a halál vőfélyei; hanem hasztalan tervezgetnek: a gyilkos komédiából, melyet önök lovagias kiegyenlítésnek neveznek, semmi sem lesz. Eljöttem, hogy ezt megmondjam s ki ennek daczára mégis elég vakmerő lenne lépéseket tenni, kijelentem, hogy annak velem gyűlik meg a baja!

— Eh! hisz ez egészen harcias modorban van mondva! — viszonzá Izidor egy tréfás tekintetet vetve társaira. — Még utóbb kiténik, hogy azért jelent meg itt, hogy mindnyájunkat párbajra hívjon ki!

— Mért nem? hanem az én golyóim s-ökből öntvék; én ezekkel tanultam vívni... Önök most nevetnek; vén hőbortosnak neveznek, de ha szavainak hitelt nem adnak...

Izidor untatni kezdé a tréfa.

— Nos, tehát röviden: mit akar ön, jogigazgató úr?

— Rendíthetetlenül el vagyok határozva a hatóság nál azonnal jelentést tenni, ha szavokat nem adják, hogy nem fognak részt venni e civilizált karaib multságban. Önök gúnnyosan néznek reám? Talán azt hiszik, hogy nem változom be szavamat? Vagy hogy majd meghagyom magamat ijesztetni? Korántsem, én nem tartom szégyennek, ha nem egyezem bele, hogy verőnek nézzenek, én senki fiával nem megyek duellumra, ha pisztoly fognak rám: gyilkost, rablót kiáltok s aztán... Még egyszer mondom, hogy a tervezett párbaj Magyarországon meg nem fog történni.

Izidor vállat vont.

— Hány óra járásra van innen a lengyel határszél? — Kérdé aztán közönyös hangon.

— Közel — közel van; ön azt gondolja, hogy Lengyelországban is csak úgy röpül a golyó, mint nálunk? Jó! Kísérték meg, hanem előre tanácslom, vigyenek legalább egy század katonát magokkal; — mert ha önök esetepatét óhajtának, majd készítek én számokra olyant, melyet még sokáig meg fognak emlegetni!

— Talán ott is bejelent a hatóságnak?

— Nem! csak a hámorban mondom el, hogy Szomor urat akarják lovagias úton módon kiegyenlíteni. Oh! oh! meg fognak róla győződni, hogy a pörölyvel is meg lehet egyengetni az embert, habár ez csak úgy könyv nélkül megyen.

A négy segéd összenézett s nem tudták: nevesenek-e, vagy pedig komolyabb oldalról fontolják meg a dolgot.

E komolyabb oldalt természetesen a Kristoff úr által emlegetett szokatlan vieszköz képezé.

— De jogigazgató úr! — kezdé újra Izidor — hiszen ön is férfi s volt valaha fiatal, következőkép tudnia kell, hogy vannak kérdések, melyeket csak lovagias úton lehet elintézni.

— Hem, hem; lovagias úton? Hát mi lovagiaság van abban, ha valaki embertársát golyóval tekint. — És ha még biztosították a sértett részére a győzelem! — De nem! Valakinek olyan gonosz passiója van, hogy fölfriekázza az orromat; az önök igazságszolgáltatása azt kívánja, hogy most meg már engedjem azt lelövetni. — Igaz, hogy nem felthetem többé a friekálót, ha lelőtték, hanem köszönöm én az ilyen elégtételt!

— De hát a jelen esetben mit kellene a szemben álló feleknek tenniök az ön véleménye szerint!

— Ki kell őket békíteni.

— S ha ez lehetetlen?

— Hiszen még meg sem kísérelték!

— Vagy igen! Ez olyan, mint a bemutatás, mely nélkül nem szokták tánczra kérni a kisasszonyt.

— Ugy? tehát a szabályparancsolta fölhívás, melynek engedelmesséki: gyávaság... Én más-ként kíséreltem meg a kibékítést.

— Tehát kísértse meg; bár ez nem szokásos, de mi nem ellenkezünk. — És ha nem sikerül?

— Ezt már értem! Önök hajlanók az alkura?

— Elfogadható föltételek mellett.

— Én a kibékítés czéljából két hetet kötök ki magamnak, s ha ez idő alatt...

— Oh, ez nagyon hosszú idő! A főnforgó kérdés nem maradhat ily sokáig megoldatlanul. Mily ürügy alatt húzhatnók az ügyet ily sokáig? s mit mondna ahhoz a világ?

(Folytatása következik.)